

Propratni materijal

Idealan grad?

Naziv ture: **Mons – Idealan grad?** Ideje koje su oblikovale grad i njihove granice

Opšte informacije

Glavne teme: Idealan grad kroz urbano planiranje i dizajn, bezbednost, čistoća, inkluzija i društveni život, održivost, upravljanje gradom i građansko učešće.

Ciljna grupa: Osobe uzrasta od 16 godina i starije, u grupama od 3 do 25 učesnika. Nije potrebno prethodno znanje.

Jezici: engleski, francuski, nemački, srpski, mađarski i poljski

Grad / Država: Mons, Belgija

Početna lokacija: Place du Bastion Vert, Mons

Dužina ture: 3,5 km

Procenjeno trajanje

Aktivnost pre ture: 20–25 minuta

Trajanje ture: 2 sata i 30 minuta

Aktivnost nakon ture: 30 minuta

Potreban materijal: Najmanje jedan mobilni telefon sa internet konekcijom na dve osobe, slušalice i udobna obuća.

Opciono (videti aktivnost na poslednjoj stanici): samolepljivi papirići (Post-it) i olovke.

Nivo pristupačnosti: Srednji

Propratni materijal

Ciljevi učenja

Ova tura istražuje ideju „idealnog grada“ kroz ulice Monsa, od njegovih historijskih temelja do savremenog života. Tokom šetnje gradom, učesnici otkrivaju kako su ideali lepote, bezbednosti, inkluzivnosti, dinamičnosti i održivosti oblikovali urbani prostor. Tura pokazuje na koji su način ovi ideali nastajali, kako su bili osporavani i kako su se menjali kroz vreme, podstičući učesnike da razmisle o tome kome grad pripada, kako ga različiti ljudi doživljavaju i šta jedan grad zaista čini „idealnim“.

Ciljevi

Građansko znanje

- Razumeti kako su ideali lepote, bezbednosti, zdravlja, inkluzije, moći i privlačnosti oblikovali urbani prostor Monsa.
- Istražiti na koji način historijske vizije grada utiču na savremeni život.

Kritičko razmišljanje

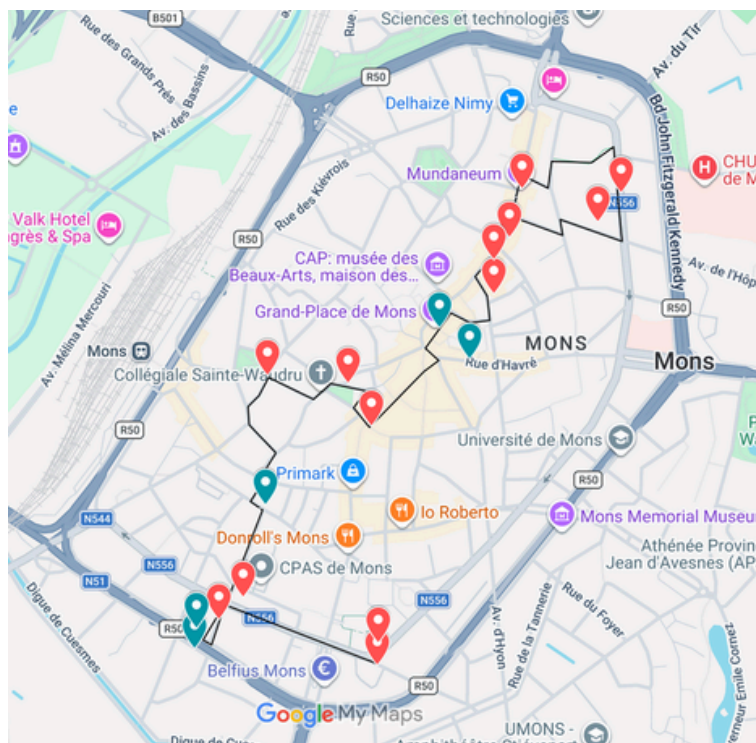
- Posmatrati grad iz različitih perspektiva i preispitati čije su potrebe kroz istoriju bile stavljene u prvi plan.
- Povezati historijske ideje o „idealnom gradu“ sa današnjim pitanjima inkluzije i građanskog učešća.
- Preispitati pretpostavke o tome šta jedan grad čini „idealnim“ i za koga je on zapravo idealan.

Građanski angažman

- Prepoznati ulogu građana i donosilaca odluka u oblikovanju javnog prostora.
- Uočiti mogućnosti za stvaranje inkluzivnijeg, održivijeg i življeg grada.
- Podstaci učesće u inicijativama koje odražavaju različita iskustva i potrebe ljudi koji žive u gradu.

Propratni materijal

Praktične informacije

Legenda

- Glavne stanice ture
- Dodatne stanice ili mesta od interesa pomenuta tokom ture

Stanica	Lokacija	Tip aktivnosti	Procenjeno vreme trajanja
1. Kakav tip stanovanja?	Trg Bastion Vert, Îlot de Messine	Jedno pitanje za posmatranje	4 minuta
2. Zeleni grad	Viseći vrt, Rue de la Boulangerie 2	Genially + fotografije od 360° i slike za dobijanje informacija	6 minuta
3. Čist grad	Les Bains-Douches, Rue de Malplaquet 2	Zadatak za razmišljanje. Dodatni zadatak posmatranja tokom cele ture.	5 minuta
4. Kakvo je mesto siromaštva u gradu? (1)	Trg Nervienne	Zadatak posmatranja između stanica 4 i 4b.	3 minuta
4b. Kakvo je mesto siromaštva u gradu? (2)	Železnička stanica Mons ili Trg Franklin Roosevelt	Zadatak za kritičko razmišljanje	10 minuta

Propratni materijal

Stanica	Lokacija	Tip aktivnosti	Procenjeno vreme trajanja
5. Arhitektonski prikazi moći	39 rue de la Poterie	Genially – istraživanje sadržaja kroz male izazove za otključavanje narednog poglavlja (matematička zagonetka, pitanje sa više ponuđenih odgovora i podsticaj za dijalog).	8 minuta
6. Grad koji oblikuju građani	Rue des Fripiers	Kreativni zadatak	8 minuta
Dodatna stanica: Javni prevoz	Veliki Trg	Slagalica za posmatranje	2 minuta
7. Kakav odnos imamo prema prošlosti?	Statua Leopolda II, pored Crkve Svete Elizabete	Bez dodatne aktivnosti	5 minuta
8. Kakvo je mesto pravde u gradu?	35 rue de Nimy and 1 rue des Droits de l'Homme	Podsticaji za dijalog	10 minuta
9. Otvoren grad	Rue des Arbalestriers	Digitalna vremenska linija i kratka zagonetka zasnovana na znanju (dopuni prazno polje). Opciono: Kreativni zadatak – Kakve bi granice imao vaš grad?	8 minuta
10. Grad zajedničkog znanja	Mundaneum	Logička zagonetka za pronalaženje sledeće stanice	4 minutes
11. Osećaj kao kod kuće u inkluzivnom gradu	La p'tite maison folie, 46 rue de Nimy	Opciono: iskusite ekonomiju razmene	4 minuta + 10 minuta (opciono)

Prpratni materijal

Pristupačnost

Ruta ture je uglavnom pristupačna i na njoj nema stepenica. Međutim, Mons je srednjovekovni grad, pa ulice nisu potpuno ravne i uglavnom su popločane, što može otežati kretanje osobama koje koriste invalidska kolica ili imaju oštećenje vida. Na pojedinim mestima trotoari su uski, pa je ponekad potrebno hodati kolovozom. Centar grada je najvećim delom pešačka zona, ali tokom perioda veće posećenosti može biti gužve, što može uticati na lakše kretanje.

Što se tiče pristupačnosti različitih objekata:

- Pristup Visećem vrtu veoma je ograničen, kako zbog ograničenog vremena kada je dostupan, tako i zbog velikog broja stepenica koje je potrebno savladati da bi se stiglo do vrta.
- Ukoliko odlučite da uđete u železničku stanicu, pokretne stepenice nalaze se pored običnih stepenica. Takođe, bliže putu koji prolazi ispod stanice nalaze se dva lifta.
- Glavnom spratu Mundaneuma može se besplatno pristupiti, a on je prilagođen osobama sa invaliditetom.
- Pristup La P'tite Maison Folie često je moguć, ali je potrebno savladati nekoliko stepenika pri ulasku. Pristup bašti u zadnjem delu takođe nije naročito pogodan za osobe koje koriste invalidska kolica.

Tura kombinuje pisane materijale, sadržaj u 360° formatu, kao i interaktivne sadržaje i aktivnosti, koristeći i digitalne i nedigitalne materijale kako bi obuhvatila različite stilove učenja.

Sav sadržaj (uključujući fontove, kontrast, veličinu teksta i interaktivne elemente) osmišljen je tako da bude prilagođen osobama sa specifičnim teškoćama u učenju.

Kada je reč o kognitivnom opterećenju, tura redovno poziva učesnike da posmatraju grad i promišljaju o sopstvenom shvatanju idealnog grada. Na svakoj stanici učesnici mogu da izaberu da li žele da slušaju sadržaj ili da ga čitaju.

Bezbednost

Generalno, ne postoje veći bezbednosni rizici. Međutim, zbog uskih trotoara na pojedinim delovima rute, učesnici će možda morati da hodaju kolovozom, pa je potrebno da obrate posebnu pažnju na saobraćaj.

Propratni materijal

Pre ture

Ukupno trajanje: 20–25 minuta

Ciljevi: Pomoći učesnicima (1) Prepoznati da različite grupe mogu zamišljati različite „idealne gradove“, (2) Imati razumevanja da urbani prostori odražavaju vrednosti, odluke i odnose moći, (3) Preuzmeti ulogu urbanih istraživača tokom ture.

Organizacija grupe: Započnite individualnim razmišljanjem, zatim nastavite radom u malim grupama, a završite zajedničkom diskusijom. Podelite učesnike u grupe od 3 do 5 učenika. Delujte kao facilitator, usmeravajući diskusiju umesto davanja odgovora.

Potreban materijal: Samolepljivi papirići ili manji papiri, olovke ili markeri, tabla ili flipčart, 1–2 odštampane ili projektovane fotografije urbanih prostora koji se međusobno razlikuju.

1. Prve ideje o idealnom gradu (5 minuta)

Postavite učesnicima pitanje: „Kada biste mogli da osmislite idealan grad, koje bi bile njegove tri glavne karakteristike?“

Svaki učesnik zapisuje tri ključne reči koje opisuju njegov idealan grad (npr. bezbedan, zelen, živahan, čist, inkluzivan, moderan, lep). Prikupite odgovore i postavite ih na tablu ili zid.

2. Suprotstavljene vizije (10 minuta)

Podelite učenike u male grupe i svakoj grupi dodelite ulogu, kao što su: stanovnici, vlasnici preduzeća, ekološki aktivisti, putnici, kulturne organizacije, političari...

Svaka grupa treba da se usaglasí oko tri prioriteta za svoj idealan grad iz perspektive uloge koja joj je dodeljena.

Zatim okupite celu grupu i uporedite odgovore koristeći sledeća pitanja:

Da li su sve grupe zamislile isti idealan grad? Da li je bilo sukobljenih prioriteta unutar grupa? A između grupa? Može li jedan grad istovremeno zadovoljiti potrebe svih?

Ovaj korak uvodi ideju da „idealni grad“ nije univerzalan, već rezultat pregovaranja i različitih perspektiva.

3. Posmatranje urbanih prostora (5–8 minuta)

Prikažite jednu ili dve fotografije različitih urbanih prostora (npr. istorijski centar i komercijalnu zonu, pešačku ulicu i autoput...) i postavite učesnicima sledeća pitanja:

Koje vrednosti odražavaju ovi prostori? Kome oni koriste? Ko bi se u njima mogao osećati isključeno?

Na kraju predstavite turu kao istraživanje: učesnici postaju urbani istraživači, koji otkrivaju kako su se ideje o idealnom gradu razvijale i oblikovale urbani život.

Objasnite da svako grad posmatra i razume na drugačiji način, kao i da su neke od tih različitih ideja ostavile svoj trag u Monsu. Upravo to ćete istraživati tokom ture.

Pozovite učesnike da tokom obilaska imaju na umu jedno vodeće pitanje:

„Čiju viziju idealnog grada upravo posmatram?“

Propratni materijal

U toku ture

- Opšte smernice za facilitaciju: Za većinu stanica pronaći ćete jedno ili više pitanja za razmišljanje. Možete odabrati ona koja vam se dopadaju i razgovarati o njima sa učesnicima na samoj stanici, između dve stanice u neformalnijoj atmosferi ili kasnije, nakon ture.
- Na svakoj stanici učesnici mogu pročitati sadržaj u priručniku ili poslušati audio-snimak.
- Okviri „Izazov za urbanog detektiva“ predstavljaju dodatne izazove koje je potrebno uraditi između stanica..

Stanica 1 : Trg Bastion Vert, îlot de Messine

Smernice za facilitaciju: Pre nego što pročitate opis naselja, zamolite učesnike da opišu ono što vide. Pozovite ih da obrate pažnju na vrstu materijala koji je korišćen, način gradnje zgrada i okruženje koje ih okružuje.

Napomene o kulturnom nasleđu:

- Blok Messines dobio je naziv po tome što je okruživao Crkvu Gospe od Mesina (Église Notre-Dame de Messines).
- Izgradnja je završena 2001. godine, nakon 25 godina radova. Kompleks od 600 stambenih jedinica predat je javnom stambenom udruženju, zbog čega je stanovanje u njemu dostupno ljudima iz različitih društvenih slojeva.

Pitanja za razmišljanje

- Kada biste danas projektovali stanovanje, čemu biste dali prednost: privatnosti, pristupačnosti, ekologiji ili zajednici?
- Ko bi trebalo da ima moć da odlučuje kako stanovanje u jednom gradu izgleda: političari, arhitekte, stanovnici ili privatni investitori? Zašto?

Stanica 2: Viseći vrt, Rue de la Boulangerie 2

Smernice za facilitaciju:

Pozovite učesnike da zatvore oči i opišu šta čuju.

Dozvolite im da najpre otkriju sadržaj ove stanice, a zatim istraže aktivnost povezanu sa QR kodom (potrebno je da pomeraju svetlo kako bi pronašli ključ. Kada dodirnu ključ, otvara im se pogled na vrt u 360°).

Možete ih pitati šta misle o tome pre nego što ih pozovete da skeniraju drugi QR kod, koji vodi do Genially prezentacije o ekološkim inicijativama Opštine.

Ovaj sadržaj mogu istraživati samostalno, svojim tempom.

Propratni materijal

Napomene za podršku u tumačenju kulturnog nasleđa: Ozelenjavanje fasada zgrada predstavlja inicijativu Agencije za razvoj centra grada Monsa (Agence de développement Centre Ville de Mons), u saradnji sa Opštinom. Svaki stanovnik ili vlasnik poslovnog prostora može dobiti personalizovanu podršku i biljke za realizaciju ovog projekta.

Pitanja za razmišljanje

- U svom idealnom gradu, koji prostor biste namenili prirodi?
- U gustom istorijskom gradu, šta bi trebalo da ima prednost: stanovanje, saobraćaj ili zelene površine?
- Da li biste prihvatili manji broj parking mesta ili saobraćajnih traka ako bi to značilo više drveća i parkova?
- Da li je bolje imati mnogo malih zelenih „ostrva“ ili jedan veliki park izvan grada?
- Da li biste se lično uključili u projekte poput usvajanja stabala ili ozelenjavanja fasada? Zašto ili zašto ne?

Stanica 3: Les Bains-Douches, Rue de Malplaquet 2

Smernice za facilitaciju: Kada se u tekstu pomene Pokrajinski institut za higijenu i bakteriologiju, krenite prema bulevaru i pokažite učesnicima žutu zgradu sa druge strane ulice, vodeći računa o bezbednosti (automobili mogu dolaziti sa vaše desne strane iz ulice koja izlazi na bulevar). Pozovite učesnike da reše zagonetku pre nego što otkriju ostatak sadržaja. Pre nego što nastavite dalje, pokažite policijsku kulu koja će biti pomenuta kasnije.

Izazov za urbanog detektiva: Kao dodatni izazov, pozovite učesnike da tokom cele ture obrate pažnju i pokušaju da uoče „empêche-pipi“. Možete čak pripremiti i malu nagradu za prve koji pronađu jedan od njih.

Napomene za podršku u tumačenju kulturnog nasleđa:

- Zgrada javnih kupatila (1908–1909) danas je društveni centar.
- La Trouille je bio privredno središte i glavno obeležje pejzaža velikog naselja koje se jasno razlikovalo od ostatka grada (videti sledeću stanicu).
- Higijenizam druge polovine 19. i početka 20. veka bio je doktrina koju su zastupali katolički krugovi posvećeni društvenim pitanjima, poput sledbenika Le Playa, progresivne buržoazije i socijalističkih krugova.

Propratni materijal

Rešenje

Imena na zgradi su: Metčnikov (otkrio da određene ćelije proždiru mikrobe), Džener (prva vakcina), Paster (pasterizacija i vakcine), Velč (savremena bakteriologija), Lister (antiseptička hirurgija), Vilmen (dokazao da je tuberkuloza zarazna)...

Sva ona ilustruju razvoj od „medicine usmerene na lečenje“ ka preventivnoj medicini.

Pitanja za razmišljanje

- Ko odlučuje šta znači „čist grad“? Šta to znači za vas?
- Javna kupatila izgrađena su delom zbog zdravlja, a delom zbog produktivnosti. Šta mislite da gradovi danas najviše stavljaju u prvi plan: blagostanje, ekonomiju, imidž ili kontrolu?

Stanica 4: Place Nervienne

Saveti za facilitaciju: Postavite učesnicima prva pitanja iz teksta i prikupite njihove odgovore. Isto možete uraditi i sa završnim pitanjima o trgu Place Nervienne ili jednostavno zamoliti učesnike da u manjim grupama razgovaraju o poslednjem pitanju.

Napomene o kulturnom nasleđu:

- Ovaj trg nastao je šezdesetih godina 19. veka, nakon rušenja gradskih utvrđenja, od kojih su do danas sačuvane kazamate, koje su Holandani izgradili 1815. godine.
- Namena: Zbog svoje veličine, trg je dugo korišćen kao besplatan parking, a danas se na njemu svake nedelje održava najveća i najposećenija pijaca u Monsu.
- Hospicijum Glépin (crvena zgrada) bio je prva ustanova koja je primala domaćinstva.
- Ovo naselje pripada istoj četvrti kao i prva stanica (Messines) i povezano je sa veoma izraženim osećajem lokalnog identiteta, iako je osećaj pripadnosti gradu Monsu još snažniji (videti: Les cahiers de la MMM, br. 8).

Izazov urbanog detektiva: Ovo je kuća koju tražite.
Nalazi se u ulici Bouzanton.

Rešenje

Plava

Propratni materijal

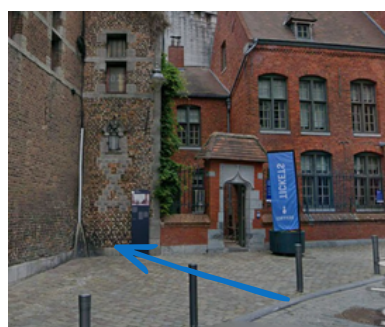
Stop 4 bis: Mons Train Station

Facilitation tips: Ako imate dovoljno vremena, prošetajte kroz železničku stanicu. U suprotnom, koristite fotografije. Prikupite prve utiske učesnika. Zatim im predstavite simulacionu aktivnost i ponovo ih pitajte za njihove utiske. Ako želite da dodatno istražite temu ove stanice, pozovite učesnike da pročitaju stranicu „Za one koji žele da saznaju više“. U suprotnom, jednostavno je preskočite i pređite direktno na pitanje za refleksiju.

Prilikom prolaska pored Trga Franklina Delana Ruzvelta, skrenite pažnju na odsustvo klupa (u poređenju sa trgom Place Nervienne).

Nakon ove stanice, obratite pažnju i na „empêche-pipi“. Jedan se nalazi sa desne strane Kolegijalne crkve (sa druge strane ulice), a drugi pored Španske kuće.

Napomene o kulturnom nasleđu:

- Dodatne informacije o istoriji železničke stanice u Monsu mogu se pronaći na sajtu telemb.be.
- Više fotografija prethodnih železničkih stanica može se pronaći na YouTube-u.
- Još jedan značajan datum: 2023. godina – Valonija finansira projekat „Teritorija bez beskućništva“ (Zero Homeless Territory). Grad Mons je iz ovog fonda dobio 4,5 miliona evra za projekat Aristotle, čiji je cilj stvaranje novih stambenih rešenja za osobe kojima je pomoć potrebna. Dosadašnji rezultat: izgrađene su tri male kuće u centru Poliade, na periferiji grada.

Pitanja za refleksiju

- U Monsu i šire, možete li da navedete druge primere u kojima urbanističko planiranje isključuje određene grupe ljudi? Ko se u jednom gradu zaista može osećati kao kod kuće?
- Koja je razlika između toga da budete bezbedni i da se osećate bezbedno?
- Kako biste obezbedili sigurnost u svom idealnom gradu?

Propratni materijal

Stanica 5: Arhitektonski prikazi moći, Rue de la Poterie 39

Saveti za facilitaciju: Postavite se tako da se istovremeno vide i zvonik i Kolegijalna crkva Svete Vaudru. Pobrinite se da učesnici kliknu na dugme „Pošalji“ kod prvog i trećeg pitanja kako bi potvrdili svoje odgovore. Možete pozvati učesnike da odgovore na završno pitanje u aplikaciji Genially, bilo u manjim grupama od 3–4 osobe ili u velikoj grupi.

Napomene o kulturnom nasleđu:

- Dvorac grofova smatrao se najvažnijim utvrđenjem grofovije. Bio je dug 325 metara i prostirao se na više od pola hektara. Od 10. veka služio je kao glavna rezidencija grofova Henoa. Godine 1433. grofovi su prestali da ga koriste kao svoje glavno prebivalište, nakon čega je postepeno postao sud, zatvor, a kasnije i azil. Zbog nedostatka održavanja polako je propadao, sve do urušavanja Kule sa satom 1661. godine.
- Kanonise iz Monsa bile su plemkinje visokog ranga koje su činile moćan i u velikoj meri autonoman verski kapitul. Njihov plan da podignu toranj visok 190 metara predstavljao je namerno iskazivanje bogatstva, nezavisnosti i autoriteta njihove ustanove, kako u odnosu na gradsku vlast, tako i u odnosu na druge verske institucije.
- Pre nego što je izgrađen zvonik, Gradska kuća, osnovana 1323. godine, bila je glavni simbol urbane autonomije i označavala je trenutak kada su gradski magistrati stekli nezavisnost od vlasti grofova. Izgradnjom zvonika ta nezavisnost je dodatno učvršćena i naglašena. Zanimljivo je da je bio planiran i drugi sprat Gradske kuće, ali nikada nije izgrađen.

Stanica 6: Ulica Fripije

Saveti za facilitaciju: Za kreativni zadatak, pozovite učesnike da najpre razgovaraju o svojim idejama u grupama od 3–4 osobe, a zatim otvorite Padlet i pozovite ih da svoje ideje podele onlajn.

Izazov urbanog detektiva: Grand Place

Saveti za facilitaciju: Dok šetate kroz centar grada i preko trga Grand Place, pozovite učesnike da obrate pažnju na ono što je prethodno pomenuto: broj klupa, njihov oblik, prostor namenjen automobilima...

Kada pređete preko trga Grand Place, uputite učesnike da urade Izazov urbanog detektiva (digitalnu slagalicu glavnog gradskog trga). Zadatak mogu raditi samostalno ili u paru. Prethodno isprobajte slagalicu kako biste, po potrebi, mogli da objasnite učesnicima kako da pomeraju delove slagalice.

Propratni materijal

Stanica 7: Spomenik Leopoldu II

Saveti za facilitaciju: Ako želite da sadržaj ove stanice sagledate iz šire perspektive, pozovite učesnike da pročitaju stranicu „Za one koji žele da saznaju više“. U suprotnom, jednostavno pročitajte poslednju rečenicu sa te stranice i nastavite ka sledećoj stanici.

Napomene o kulturnom nasleđu:

Borinaž je istorijska i geografska oblast u Belgiji, koja se nalazi u Valoniji, u provinciji Heno, zapadno i jugozapadno od Monsa. Nekada je predstavljala jedno od najznačajnijih područja eksploatacije uglja, a danas je poznata po svom industrijskom nasleđu, jalovištima i radničkoj kulturi svojih stanovnika, poznatih kao Borinci.

Stanica 8: Sudovi, Rue de Nimy i Ulica ljudskih prava

Saveti za facilitaciju: Napravite prvo zaustavljanje u Rue de Nimy, ispred zgrade Suda. Zamolite učesnike da u velikoj grupi odgovore na pitanje sa prve digitalne kartice. Zatim nastavite ka Ulici ljudskih prava (Rue des Droits de l'homme). Neka učesnici pročitaju opis i odgovore na pitanja 2 i 3 sa digitalnih kartica u velikoj grupi. Za svako od ovih pitanja podelite informacije koje se nalaze u odeljku „Rešenja“ ispod. Na kraju, pozovite učesnike da o pitanju 4 razgovaraju u grupama od 3–4 osobe.

Napomene o kulturnom nasleđu:

- Napomene o kulturnom nasleđu:
- Dogradnja zgrade Suda (Rue de Nimy) izvedena je od stakla kako bi simbolizovala pristupačnost i transparentnost pravosuđa.
- Tour Valenciennoise je spomenik iz 14. veka pod zaštitom države i poslednji vidljivi ostatak drugog srednjovekovnog gradskog bedema.
- Mons je grad pravde. U zgradi sudova nalaze se sledeće pravosudne institucije: Apelacioni sud, Radni sud, Porotni sud, Kancelarija javnog tužioca i Privredni sud.
- Prvostepeni sud u Heno-u (na adresi Rue de Nimy 35) rešava građanske i krivične predmete, uključujući i one u kojima se primenjuju međunarodni ili evropski pravni standardi.
- U Belgiji mnogi zatvori izgledaju poput malih zamkova. U vreme njihove izgradnje arhitektura je trebalo da izrazi autoritet države i uliva poštovanje. Masivni zidovi, kule i izgled nalik tvrđavama imali su simboličnu, a ne dekorativnu ulogu, odražavajući uverenje da arhitektura može doprineti disciplini, rehabilitaciji i odvraćanju od kriminala. Inspirisan tvrđavama i zatvorenim samostanima, zatvor je zamišljen kao zaseban svet, odvojen od grada.
- Više informacija o budućem zatvoru može se pronaći na RTBF-u.

Propratni materijal

Rešenja

P1: Ovu arhitekturu možemo tumačiti kao izraz transparentnosti, sa idejom da pravosuđe nema šta da krije, da pripada svima i da je otvoreno za pogled javnosti.

P3: Tokom 19. veka u Belgiji je izgrađen veliki broj modernih zatvora, koji su predstavljali jasan podsetnik na pravo države da primenjuje prinudu radi očuvanja društvenog poretka. Njihov izgled nalik zamkovima simbolizovao je istovremeno upozorenje društvu i njegovu zaštitu. Uznemirujući simbol, ali i „najlepša stvar koja se može zamisliti“, kako je Pol Verlen opisao zatvor u Monsu.

Stanica 9: Ulica Arbalestrieria

Saveti za facilitaciju: Postavite grupi uvodno pitanje. Ako ne pronađu odgovor, dajte im sledeći nagoveštaj: „Okrenite se malo udesno i pogledajte malo dalje. Šta vidite?“

Odgovor: Vidite kulu Tour Valenciennoise, jednu od poslednjih sačuvanih kula nekadašnjih gradskih bedema, koja je prikazana i na umetničkom delu. Danas su bedemi zamenjeni bulevarima.

Učesnici zatim otkrivaju prvi deo sadržaja. Nakon toga, u paru istražuju vremensku liniju i rade kratku aktivnost „Popunite praznine“. Na kraju, otkrivaju poslednji deo sadržaja.

Možete ih pozvati da tokom šetnje do sledeće stanice urade Izazov urbanog detektiva (diskusija u manjim grupama) – opciono.

Napomene o kulturnom nasleđu:

- Ulaz u Passage du Centre nekada se nalazio iza ovih vrata u Grand Rue.
- Više informacija o Doudou manifestaciji može se pronaći na [internet stranici VisitMons](#).

Pitanja za refleksiju

- Šta danas znači imati otvoren grad i na koji način se to odražava u njegovom izgledu i funkcionisanju?
- Često možemo primetiti da što se grad više širi ka periferiji, njegovo jezgro postaje sve praznije. Da li je otvoren grad uvek i bolji grad?
- Čak i bez gradskih bedema, koje vrste granica danas i dalje postoje u gradovima? (Ekonomске granice? Društvene ili kulturne barijere? Prostori namenjeni turistima u odnosu na prostore koje koriste lokalni stanovnici? Reputacija pojedinih naselja?...) 13
- Kada se grad razvija i menja, šta bi trebalo da sačuva?

Propratni materijal

Stanica 10: Mundaneum

Saveti za facilitaciju: Ako želite, možete učesnicima objasniti sadržaj okvira (ideale na kojima se zasniva Mundaneum) kako biste im pružili dodatni kontekst. Takođe, ako imate dovoljno vremena, možete posetiti glavni sprat Mundaneuma.

Napomene o kulturnom nasleđu:

- Više informacija o Mundaneumu i njegovoj istoriji možete pronaći na [njegovoj internet stranici](#), u odeljku sa vremenskom linijom.
- Ideali Otlea i La Fontena nastali su kao odgovor na značajne promene krajem 19. veka: napredak naučnih otkrića, razvoja saobraćaja i komunikacija, koji su omogućili novi protok robe i ideja.
- Otle je razumeo opasnost sopstvene ideje. Centralizovati svo svetsko znanje na jednom mestu znači posedovati moć, a moć se može zloupotrebiti. Zato je Cité Mondiale osmislio ne samo kao riznicu istine i znanja, već i kao njihovog čuvara – zaštitu od manipulacije. Sto godina kasnije, alati su se promenili. Opasnost nije. Izgradili smo internet, centralizovali znanje i i dalje raspravljamo o tome ko ga kontroliše.

Pitanje za refleksiju: Kada biste mogli da izgradite svoj idealan grad od samog početka, koji bi bio njegov osnovni princip?

Rešenje: U ovoj slagalici, „UMONS – 81327“ znači da slovo „M“ uzimamo kao prvo slovo abecede, „N“ kao drugo... a „A“ kao petnaesto slovo. Na osnovu toga, „***** – 203262319“ zapravo znači „20.3.26.23.19“, što daje reč „FOLIE“.

Stanica 11: La P'tite Maison Folie

Saveti za facilitaciju: Ako želite i ako u grupi ima najmanje 6 učesnika, na kraju ove stanice možete realizovati aktivnost razmene veština u velikoj grupi. Na kraju ture možete ući u objekat i pitati da li je moguće pokazati prostor učesnicima (vodite računa da se u tom trenutku ne održava neka aktivnost i da grupa nije prevelika). Učesnici mogu iskoristiti ovu priliku da razgovaraju sa lokalnim stanovnicima koji koriste ovaj prostor. Takođe možete obići i baštu koja se nalazi iza objekta.

Napomene o kulturnom nasleđu:

- Koncept „Maison Folie“ nastao je povodom manifestacije Lille 2004 – Evropska prestonica kulture.

Propratni materijal

- Godine 2002. objekat Maison Folie prvi put je obnovljen. Osnovna ideja bila je da se ljudi koji koriste ovaj prostor osećaju kao njegovi stanovnici, a ne samo kao prolaznici. Drugi cilj bio je da pristup kulturi bude u središtu projekta, što odražava ideju da kultura ima ključnu ulogu u gradu, posebno od 2015. godine, kada je Mons bio Evropska prestonica kulture.
- Više informacija o L'Accorderie Montoise može se pronaći na [RTBF-u](#).
- Više informacija o budućnosti Maison Folie može se pronaći na [njihovoj internet stranici](#).

Pitanja za refleksiju

- Idealan grad nije samo pitanje velikih projekata i lepe arhitekture. Ponekad je to kuća na broju 46 koja je odlučila da veruje ljudima. Gde se u vašem gradu nalazi takvo mesto?
- Da li je idealan grad nešto što se projektuje? Ili nešto što nastaje kada se povučete i dopustite ljudima da ga oblikuju?

Nakon ture

Ukupno trajanje: 30 minuta

Ciljevi: Pomoći učesnicima da razmisle o onome što su otkrili tokom ture i da povežu istoriju Monsa sa savremenim izazovima urbanog razvoja.

Organizacija grupe: Rad u manjim grupama i zajednička diskusija.

Potreban materijal: samolepljivi papirići (post-it), olovke.

1. Individualna refleksija (10 minuta)

Zamolite učesnike da odvoje dva minuta u tišini i prisete se ture.

Zatim neka odgovore pojedinačno na post-it papirićima ili, ukoliko je grupa manja, odgovore mogu podeliti u velikoj grupi.

- Koje mesto ili priča vam je bila najzanimljivija? Šta vas je najviše iznenadilo? Zašto?
- Koja stanica najbolje pokazuje da gradove oblikuju ljudske odluke, a ne slučajnost?
- Da li ste tokom ture primetili mesto na kojem su se interesi ili potrebe različitih grupa činili suprotstavljenim? Objasnite.
- Kada biste mogli da promenite jednu stvar u Monsu kako biste ga približili svojoj viziji idealnog grada, šta bi to bilo?
- Da li je postojalo neko mesto koje je promenilo ili dovelo u pitanje vaše shvatanje idealnog grada? Zašto?
- Da li postoje još neke dimenzije idealnog grada koje biste želeli da istražite?

2. Zajednička refleksija (opciono): Povratak na pitanja za refleksiju sa ture

Ako tokom ture nije bilo dovoljno vremena za pitanja za refleksiju, možete im se vratiti nakon završetka obilaska. U zavisnosti od veličine grupe, o njima možete razgovarati direktno u velikoj grupi ili najpre zamoliti učesnike da ih razmotre u manjim grupama od 3–4 osobe.

Propratni materijal

3. Grupna aktivnost: Osmišljavanje idealnog grada (20 minuta)

Podelite učesnike u manje grupe (3–4 osobe).

Sve grupe dobijaju isti zadatak:

„Sada ste gradski savet zadužen za osmišljavanje idealnog grada. Potrebno je da se usaglasite oko zajedničkog projekta i predstavite ga građanima.”

Učesnici treba da se dogovore o najmanje sledećem:

- 3 elementa koja njihov grad mora da ima (stvari koje treba dati prioritet ili razvijati);
- 1 element koji bi ograničili, preoblikovali ili premestili (i na koji način);
- 1 vrednost koja bi bila vodilja za sve njihove odluke.

Napomenite učesnicima da mogu uključiti i aspekte idealnog grada koji nisu bili pomenuti tokom ture.

Nakon 10 minuta za razmišljanje i dogovor, pozovite svaku grupu da predstavi svoj koncept idealnog grada.

Na kraju obavestite učesnike da mogu osmisliti i sopstvenu turu, primenjujući koncept idealnog grada na neko drugo mesto ili razvijajući neku drugu temu.

Reference

- Kuća sećanja „Crne sestre” (Maison de la Mémoire „Soeurs Noires”): <http://www.mmemoire.be/la-maison-de-la-memoire/notre-projet/les-soeurs-noires/>
- Les cahiers de la MMM, br. 8 – za upoznavanje četvrti Messines.
- Istorija železničke stanice u Monsu: <https://www.telemb.be/actu/de-1841-aujourd'hui-lhistoire-des-gares-de-mons/37259>
- Arhivski snimci železničke stanice u Monsu: <https://www.youtube.com/watch?v=s1qNXQJvJgk>
- Doudou – opšti pregled: <https://www.visitmons.be/fr/unesco/article/le-doudou-690772>
- Internet stranica Maison Folie: <https://maisonfolie.surmars.be/>
- L'accorderie Montoise, RTBF: <https://www.rtb.be/article/l-accorderie-a-mons-un-endroit-ou-les-personnes-echangent-leurs-competences-9422257>
- Internet stranica Mundaneuma: <https://mundaneum.org/le-mundaneum/histoire/>

Pored toga, za teorijski pristup pitanju „Ko oblikuje gradove?”, možete istražiti:

- Henri Lefebvre. (1968). Le droit à la ville. Anthropos. (ili engleski prevod iz 1996. godine).